הִלְכוֹת יוֹם הַכִּפּוּרִים סִימָן תריד

תריד דִּינֵי סִיכָה וּנְעִילַת הַסַּנְדָּל. וּבוֹ ד׳ סְעִיפִים:

א [א]אָסוּר לָסוּךְ אֲפִלּוּ מִקְצָת גּוּפוֹ, (א) וַאֲפִלּוּ אֵינוֹ אֶלָּא לְהַעֲבִיר (א׳) הַזֻּהֲמָא. אֲבָל אִם הוּא חוֹלֶה, [ב]אֲפִלּוּ אֵין בּוֹ סַכָּנָה, אוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ (ב) חֲטָטִין בְּרֹאשׁוֹ, מֻתָּר: **ב** [*] *[ג]אָסוּר לִנְעֹל (ג) סַנְדָּל אוֹ מִנְעָל (ג) שֶׁל עוֹר. אֲפִלּוּ (ד) קַב הַקִּטֵּעַ וְכַיּוֹצֵא בּוֹ, אֲפִלּוּ שֶׁל עֵץ וּמְחֻפֶּה עוֹר, אָסוּר. (ה) אֲבָל שֶׁל גֶּמִּי אוֹ שֶׁל קַשׁ (ו) * אוֹ שֶׁל בֶּגֶד אוֹ שֶׁל שְׁאָר מִינִים, (ז) מֻתָּר * אֲפִלּוּ לָצֵאת בָּהֶם (ח) לִרְשׁוּת הָרַבִּים. וּמֻתָּר לַעֲמֹד עַל (ג) כָּרִים וּכְסָתוֹת (ט) שֶׁל עוֹר, וּמִכָּל מָקוֹם (ד) הַמַּחְמִיר תָּבוֹא עָלָיו בְּרָכָה (מרדכי דיומא (סי׳ תשכו) ותרומת הדשן סימן קמ״ט): **ג** [ד]הַחַיָּה, (י) כָּל שְׁלֹשִׁים יוֹם מֻתֶּרֶת לִנְעֹל אֶת הַסַּנְדָּל, (ה) [ה]וְהַחוֹלֶה כַּיּוֹצֵא בָּהּ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה, [ו]וְכֵן מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַכָּה בְּרַגְלָיו: **ד** [ז]מֻתָּר כָּל אָדָם (יא) לִנְעֹל סַנְדָּל מֵחֲמַת עַקְרָב וְכַיּוֹצֵא בּוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְּׁכֶנּוּ, אִם מְצוּיִם שָׁם עַקְרַבִּים אוֹ דְּבָרִים הַנּוֹשְׁכִים. הַגָּהּ: וְאִם יָרְדוּ (ו) גְּשָׁמִים וְרוֹצֶה

א בְּרַיְיתָא יוֹמָא ע״ז (ע״ב).
ב כַּן פָּסַק הָרֹא״ש (סי׳ ג) שָׁם.
ג הָרִי״ף (ב.) וְרֹא״ש (סי׳ ז) מִמַּסְקָנָא דִּגְמָרָא ע״ח (ע״ב).
ד מִשְׁנָה שָׁם ע״ג (ע״ב) וּכְרַבִּי אֶלְעָזָר. ה הַסְכָּמַת הַפּוֹסְקִים.
ו רַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ג׳ (משביתת עשור ה״ח) מִדִּין הַחַיָּה, רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נ״ז ח״ב). ז רַמְבַּ״ם שָׁם וְהַטּוּר מֵהָא דִּשְׁמוּאֵל שָׁם.

בַּאֵר הֵיטֵב

א (א׳) **הַזֻּהֲמָא.** עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ סִימָן תרי״ג סָעִיף קָטָן א׳ בְּשֵׁם הַטַּ״ז דַּאֲפִלּוּ רְחִיצָה לְהַעֲבִיר הַזֻּהֲמָא נַמִּי אָסוּר. וּמִדִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״א) נִרְאֶה דְּמֻתָּר בִּרְחִיצָה לְהַעֲבִיר הַזֻּהֲמָא, עַיֵּן שָׁם: **ב** (ג) **סַנְדָּל.** חוֹלְצִין מִנְעָל מִבְּעוֹד יוֹם וְהוֹלְכִין לְבֵית הַכְּנֶסֶת יָחֵף. וְכָתַב בַּ״ח (ס״ג) וְרָאִיתִי מֵרַבּוֹתַי שֶׁהָלְכוּ יָחֵף לְגַמְרֵי בְּלֹא בָּתֵּי שׁוֹקַיִם. וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) וְטַ״ז (סק״א) מַתִּירִין לֵילֵךְ בְּבָתֵּי שׁוֹקַיִם וְכֵן נוֹהֲגִין. וְעַיֵּן טַ״ז (סק״ב) שֶׁהֶאֱרִיךְ וְהֶעֱלָה דִּלְדִבְרֵי הַכֹּל אֵין שׁוּם הֶתֵּר לִנְעֹל מִנְעָל אֲפִלּוּ לִדְבַר מִצְוָה. וּבִלְבִישַׁת בָּתֵּי שׁוֹקַיִם שֶׁל בֶּגֶד אוֹ אַנְפִּילָאוֹת מֻתָּר וְלֵית בֵּיהּ סָפֵק כְּלָל. וּבַעֲווֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים רַבִּים מֵהֲמוֹן עַם וַאֲפִלּוּ קְצָת לוֹמְדִים הוֹלְכִים בָּרְחוֹב בְּמִנְעָלִים וּכְשֶׁבָּאִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת הֵם הוֹלְכִים גַּם כֵּן בַּמִּנְעָלִים רַק כְּשֶׁהִגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ חוֹלֵץ כָּל זְמַן שֶׁעוֹמֵד שָׁם וְתוּ לֹא, וְאֵלּוּ בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלְּכוּ וּפוֹשְׁעִים נִקְרְאוּ אִם אֵינָם שׁוֹמְעִים לְקוֹל מוֹרֵיהֶם, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְעַיֵּן סָעִיף קָטָן ו׳ מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם: (ג) **כָּרִים.** וּבִתְפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה אָסוּר לַעֲמֹד עַל שׁוּם דָּבָר. אַחֲרוֹנִים: (ד) **הַמַּחְמִיר.** וְהָרַדְבַּ״ז סִימָן ק״ץ כָּתַב דְּאֵין כָּאן בֵּית מֵחוֹשׁ אֲפִלּוּ בְּקָשִׁים: **ג** (ה) **וְהַחוֹלֶה.** וְהַבַּ״ח (ס״ד) הֶחֱמִיר בָּזֶה עַיֵּן אֵלִיָּה זוּטָא (סק״ב): **ד** (ו) **גְּשָׁמִים.** כָּתַב טַ״ז (סק״ג) נִרְאֶה דְּבִירִידַת גְּשָׁמִים צָרִיךְ אִסְטְנִיס, אֲבָל אִם יֵשׁ שָׁם בָּאָרֶץ רֶפֶשׁ וָטִיט, כּוּלֵּי עָלְמָא כְּאִסְטְנִיס בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם. וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה) כָּתַב וְצָרִיךְ עִיּוּן עַל מָה סָמְכוּ עַתָּה לְהָקֵל דְּאֵין כָּל אָדָם יָכוֹל לוֹמַר אִסְטְנִיס אֲנִי כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סִימָן תר״מ (ס״ד מג״א סק״ט) עַיֵּן שָׁם, וּבִפְרָט שֶׁלּוֹבְשִׁין אַנְפִּילָאוֹת וְאִם כֵּן אֵין לָהֶם צַעַר כָּל כָּךְ לֵילֵךְ בְּטִיט וָרֶפֶשׁ וְלָכֵן יֵשׁ לִמְחוֹת אִם יוֹדֵעַ שֶׁיְּקַבְּלוּ עַיֵּן שָׁם:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ב [בשו״ע] **אָסוּר לִנְעֹל כו׳.** וְכָתַב בְּפָנִים מְאִירוֹת חֵלֶק ב׳ סִימָן (צ״ד) [כ״ח] בְּמִנְעָלִים שֶׁל לְבָדִים יֵשׁ לִזָּהֵר שֶׁלֹּא לֵילֵךְ בְּתִשְׁעָה בְּאָב וְיוֹם כִּפּוּר, עַיֵּן לְעֵיל סִימָן תקנ״ד (סקי״א) שֶׁהֵבֵאתִי דְּבָרָיו בָּזֶה:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

א (א) **וַאֲפִלּוּ אֵינוֹ וְכו׳ הַזֻּהֲמָא.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּאַף שֶׁהוּא שֶׁלֹּא לְשֵׁם תַּעֲנוּג, אָסוּר: (ב) **חֲטָטִין.** וְהַיְנוּ דַּוְקָא (א׳) בְּמָקוֹם שֶׁנּוֹהֲגִין לָסוּךְ בְּחֹל אֲפִלּוּ אִישׁ בָּרִיא, אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁאֵין נוֹהֲגִין לָסוּךְ בְּחֹל אִישׁ בָּרִיא אָסוּר לָסוּךְ עַל גַּבֵּי חֲטָטִין בֵּין בְּיוֹם טוֹב וּבֵין בְּשַׁבָּת, דְּמוּכָח דְּהוּא מִשּׁוּם רְפוּאָה, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן שכ״ז סָעִיף א׳ בְּהַגָּ״הּ: **ב** (ג) **שֶׁל עוֹר.** אַתַּרְוַיְהוּ קָאֵי, אֶלָּא דְּסַנְדָּל הוּא (ג) שֶׁל עוֹר קָשֶׁה וּמִנְעָל הוּא שֶׁל עוֹר רַךְ: (ד) **קַב הַקִּטֵּעַ.** שֶׁנִּקְטְעָה רַגְלוֹ, עוֹשֶׂה כְּמִין דְּפוּס רֶגֶל וְיֵשׁ בָּהּ בֵּית קִבּוּל קָטָן וּמַכְנִיס שָׁם רֹאשׁ שׁוֹקוֹ, וְהוּא קָרוּי קַב, וּמַיְירֵי הַמְחַבֵּר בַּעֲשָׂאוֹ שֶׁל עוֹר, וְהוּא הַדִּין אִם הוּא (ג) שֶׁל עֵץ וּמְחֻפֶּה עוֹר וּכְדִלְקַמֵּיהּ: (ה) **אֲבָל שֶׁל גֶּמִּי וְכו׳.** דְּכָל שֶׁאֵינוֹ שֶׁל עוֹר אֵינוֹ נִקְרָא מִנְעָל אֶלָּא מַלְבּוּשׁ. (ד) [א]וְיֵשׁ מֵאַחֲרוֹנִים שֶׁמַּחְמִירִין בְּשֶׁל עֵץ אֲפִלּוּ אֵינוֹ מְחֻפֶּה עוֹר, (ה) וְכֵן יֵשׁ מַחְמִירִין שֶׁלֹּא לָצֵאת בְּמִנְעָל הֶעָשׂוּי מִלְּבָדִים (שֶׁקּוֹרִין וָואלִי״ק) וְעָשׂוּי כְּמִנְעָל שֶׁלָּנוּ וְהוּא מֵגֵן עַל הָרֶגֶל וְאֵינוֹ מַרְגִּישׁ כְּלָל שֶׁהוּא יָחֵף וְלָאו בִּכְלַל עִנּוּי הוּא, (ו) וּלְפִי זֶה הוּא הַדִּין (קַאלָאשִׁי״ן) שֶׁל גֻּמָּא יֵשׁ לְהַחְמִיר. וְהִנֵּה אַף שֶׁאֵין לִמְחוֹת בְּיַד הַמְקִלִּין אַחֲרֵי שֶׁהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וְרֹב אַחֲרוֹנִים מְקִלִּין בָּזֶה, מִכָּל מָקוֹם מִי שֶׁאֶפְשָׁר לוֹ נָכוֹן לְהַחְמִיר בָּזֶה וְלֵילֵךְ בְּאַנְפִּלָאוֹת שֶׁל בֶּגֶד כַּנָּהוּג. (ז) אָכֵן אִם צָרִיךְ לָצֵאת הַחוּצָה, נָכוֹן יוֹתֵר שֶׁיִּלְבַּשׁ אֵלּוּ הַלְּבָדִים אוֹ הַקַּאלָאשִׁי״ן וְלֹא מִנְעָלִים שֶׁל עוֹר שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אִסּוּר מִדִּינָא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אֵלּוּ שֶׁהֵם רַק מִשּׁוּם חוּמְרָא: (ו) **אוֹ שֶׁל בֶּגֶד וְכו׳.** גַּם בְּכָל זֶה מַיְירֵי כְּשֶׁאֵינוֹ מְחֻפֶּה עוֹר לֹא לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה [אַחֲרוֹנִים]: (ז) **מֻתָּר אֲפִלּוּ לָצֵאת וְכו׳.** וּבְמִנְעָל דְּאָסוּר לָצֵאת בּוֹ, אָסוּר אֲפִלּוּ לְטַיֵּל בּוֹ בַּבַּיִת מִמִּטָּה לְמִטָּה [גְּמָרָא (יבמות קב:)]: (ח) **לִרְשׁוּת הָרַבִּים.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּאַף שֶׁבְּכָל שַׁבְּתוֹת הַשָּׁנָה אָסוּר לָצֵאת בּוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ דֶּרֶךְ מַלְבּוּשׁ, [ב]מִכָּל מָקוֹם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים (ח) כֵּיוָן שֶׁאָסוּר בִּנְעִילַת הַסַּנְדָּל וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לִנְעֹל מִנְעָל שֶׁל עוֹר, נִקְרָא זֶה דֶּרֶךְ מַלְבּוּשׁ לְאוֹתוֹ הַיּוֹם: (ט) **שֶׁל עוֹר.** שֶׁאֵין זֶה הֲנָאַת דֶּרֶךְ נְעִילָה, וְלֹא אָסְרוּ אֶלָּא כְּשֶׁהוּא מַנְעִילוֹ בְּרַגְלָיו, [ג]וּמִכָּל מָקוֹם הַמַּחְמִיר תָּבוֹא עָלָיו בְּרָכָה. וּפְרִי חָדָשׁ (ס״ב) הִסְכִּים לְדַעַת הָרַדְבַּ״ז (ח״א סי׳ שעז) הַמּוּבָא בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד) דְּאֵין כָּאן בֵּית מֵחוֹשׁ כְּלָל. (ט) בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, אֲבָל בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה אָסוּר לַעֲמֹד עַל גַּבֵּי כָּרִים וּכְסָתוֹת אֲפִלּוּ אֵינָן שֶׁל עוֹר, מִשּׁוּם שֶׁנִּרְאֶה כְּמִתְגָּאֶה אִם יַעֲמֹד אָז עַל כָּרִים וּכְסָתוֹת וַאֲפִלּוּ (י) אֵינָן גְּבוֹהִין שְׁלֹשָׁה טְפָחִים. [ד]אֲבָל מֻתָּר לַעֲמֹד (יא׳) כְּשֶׁהוּא אִישׁ מְצֻנָּן עַל מְעַט עֲשָׂבִים לְהַפְסִיק בֵּין הַקַּרְקַע: **ג** (י) **כָּל שְׁלֹשִׁים יוֹם.** דְּעַד אוֹתוֹ הַזְּמַן, הַצִּנָּה קָשָׁה לָהּ. וְכֵן לְחוֹלֶה אוֹ לְמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַכָּה, לְכֻלָּם הַצִּנָּה קָשָׁה לָהֶם: **ד** (יא) **לִנְעֹל סַנְדָּל מֵחֲמַת עַקְרָב.** וַאֲפִלּוּ

בֵּאוּר הֲלָכָה

ב * **אָסוּר לִנְעֹל וְכו׳.** וְעַל כֵּן צָרִיךְ לַחֲלֹץ מִבְּעוֹד יוֹם [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב)], וְהַיְינוּ שֶׁגַּם בָּזֶה צָרִיךְ לִתֵּן מְעַט תּוֹסֶפֶת קֹדֶם בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת כְּמוֹ בַּאֲכִילָה, וְהוּא הַדִּין בִּרְחִיצָה וְסִיכָה וְתַשְׁמִישׁ [כֵּן מוּכָח בִּפְרִי מְגָדִים (א״א סק״ב) וּפָשׁוּט]. כָּתַב הָרַמְבַּ״ם (שביתת עשור פ״ג ה״ז) דַּאֲפִלּוּ לִנְעֹל מִנְעָל בְּרֶגֶל אֶחָד אָסוּר, וּכְמוֹ שֶׁאָסוּר בִּרְחִיצָה יָד אֶחָד:

* **אוֹ שֶׁל בֶּגֶד.** וַאֲפִלּוּ אִם הוּא עָשׂוּי כִּתְמוּנַת מִנְעָל מַמָּשׁ בְּצוּרָתוֹ, כֵּיוָן שֶׁאֵין בּוֹ עוֹר לֹא לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה, וְכָל שֶׁכֵּן פּוּזְמְקָאוֹת שֶׁלָּנוּ דְּשָׁרִי, כֵּן מוּכָח מִן הַפּוֹסְקִים. וְלֹא הֶעְתַּקְתִּי דַּעַת הַבַּ״ח (ס״ג) הַמַּחְמִיר לֵילֵךְ יָחֵף, דְּדַעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) וְהַטַּ״ז (סק״א) לְהָקֵל בָּזֶה, וְהֶעְתִּיקוּם הָאַחֲרוֹנִים:

* **אֲפִלּוּ לָצֵאת בָּהֶם לִרְשׁוּת הָרַבִּים.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ח). וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הַבַּ״ח (ס״ג) דְּדַעְתּוֹ דְּיֵשׁ לָחוּשׁ לְשִׁיטַת הַפּוֹסְקִים הַמַּחְמִירִין שֶׁלֹּא לָצֵאת בָּהֶם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְכֵן בְּמָבוֹי אוֹ בְּחָצֵר שֶׁאֵינוֹ מְעֹרָב, דְּאַחֲרֵי דְּלָאו מִנְעָל הֵם אִם כֵּן הָוֵי כְּמַשָּׂא, וְעַל כֵּן גַּם בְּאַנְפִּילָאוֹת יֵשׁ לְהַחְמִיר. וּמַשְׁמַע שָׁם דְּדַוְקָא אִם הוּא עָשׂוּי בְּצוּרַת מִנְעָל, אֶלָּא שֶׁהַמָּגֵן אַבְרָהָם סִיֵּם עַל זֶה דַּאֲנַן נוֹהֲגִים כְּדַעַת הָרַ״ן (ב: ד״ה ומיהו) בָּזֶה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ סְבָרָתוֹ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה. וּלְפִי דִּבְרֵי הַטַּ״ז (סק״ב) אֵין אָנוּ צְרִיכִין לְכָל זֶה, דְּדַעְתּוֹ דִּבְאַנְפִּילָאוֹת שֶׁל בֶּגֶד דְּדֶרֶךְ מַלְבּוּשׁ הוּא מֻתָּר לְכוּלֵּי עָלְמָא לָצֵאת בָּהֶם לִרְשׁוּת הָרַבִּים אַף דְּלָאו מִנְעָל הוּא, וּלְפִי זֶה פָּשׁוּט דְּהוּא הַדִּין לְבָדִים שֶׁהֵם גַּם כֵּן דֶּרֶךְ מַלְבּוּשׁ לַאֲנָשִׁים, גַּם כֵּן בְּוַדַּאי לָאו בִּכְלַל מַשָּׂא הֵם אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת, אֶלָּא שֶׁבְּיוֹם הַכִּפּוּרִים חוֹכֵךְ בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה בָּהֶם לְהַחְמִיר מִטַּעַם דְּאֵין מַרְגִּישׁ בָּהֶם עִנּוּי

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (א׳) דֶּרֶךְ הַחַיִּים (דין סיכה ונעילת הסנדל ס״א): **ב** (ג) רַשִׁ״י יְבָמוֹת ק״ב (ע״א ד״ה וארקתא): (ג) דְּגַם בְּקִטֵּעַ שַׁיָּךְ זֶה וְכִדְאִיתָא בִּיבָמוֹת דַּף ק״ג (ע״ב): (ד) אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ב) עַיֵּן שָׁם: (ה) **שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה** לְעֵיל בְּסִימָן תקנ״ד (סקי״א) **בְּשֵׁם הַפָּנִים מְאִירוֹת** (ח״ב סי׳ כח) עַיֵּן שָׁם. **וְעַיֵּן בְּהַגָּהַת חֲתַם סוֹפֵר** (ד״ה מג״א סק״ב) **שֶׁכָּתַב שֶׁדְּבָרָיו נְכוֹנִים וְעַל כֵּן עֲצָתוֹ כְּשֶׁיֵּלֵךְ בָּרְחוֹב, יֵלֵךְ בִּלְבָדִים רַכִּים בְּאֹפֶן שֶׁיַּרְגִּישׁ הַקַּרְקַע לְמַטָּה בְּרַגְלָיו וּמַרְגִּישׁ שֶׁהוּא יָחֵף:** (ו) תּוֹסֶפֶת חַיִּים (כלל קלה ס״ק יג) וּפָשׁוּט: (ז) שָׁם: (ח) הָרַ״ן בְּיוֹמָא (ב: ד״ה ומיהו): (ט) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג): (י) פְּרִי מְגָדִים (א״א סק״ג) וְהַגְּרַ״ז (ס״ד) וּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (סק״ג) **דִּבְכָרִים וּכְסָתוֹת הוּא דֶּרֶךְ גַּאֲוָה:** (יא׳) חַיֵּי אָדָם (כלל קמה סכ״א). וְהַטַּעַם דְּבָזֶה לֹא שַׁיָּךְ גַּאֲוָה כְּלָל:

ליקוטי דברי הרב: א] וכן בשו״ע הרב (ס״ב) כתב שמי שאפשר לו טוב להחמיר בסנדל של עץ אפילו אינו מחופה עור. **ב]** ובשו״ע הרב (ס״ד) כתב שטוב להחמיר שלא לצאת לרה״ר בבגד קשה הכרוך סביב רגליו שלא לדבר מצוה או לשאר דבר הכרחי לו ביום. **ג]** וכ״כ בשו״ע הרב (ס״ד). **ד]** ובשו״ע הרב (ס״ד) כתב: אבל מותר לעמוד על שאר דברים חוץ מן כרים וכסתות אפילו בשעה שמתפלל תפלת שמונה עשרה אם אינו גבוה שלשה טפחים מן הארץ [ומשמע שהתיר לכל אדם ולא רק לאיש מצונן].

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת יוֹם הַכִּפּוּרִים סִימָן תריד תרטו

לֵילֵךְ לְבֵיתוֹ מִבֵּית הַכְּנֶסֶת אוֹ לְהֶפֶךְ (יב) *וְהוּא אִסְטְנִיס, (ז) (יג) מֻתָּר לִנְעֹל (יד) מִנְעָלָיו עַד שֶׁמַּגִּיעַ (טו) לִמְקוֹמוֹ (מהרי״ל (הל׳ ליל יוה״כ סעיפים א-ג)):

א מִשְׁנָה יוֹמָא ע״ג (ע״ב). ב בְּשֵׁם סֵפֶר אֲגֻדָּה (פסחים סי׳ נב). ג הַגָּהוֹת מָרְדְּכַי דְּמוֹעֵד קָטָן הִלְכוֹת תִּשְׁעָה בְּאָב (סי׳ תתקלד). ד תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל שָׁם פֶּרֶק ח׳ (פח.).

תרטו יוֹם הַכִּפּוּרִים אָסוּר בְּתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

א [א]יוֹם הַכִּפּוּרִים אָסוּר בְּתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה, (א) [ב]וְאָסוּר (א׳) לִגַּע בְּאִשְׁתּוֹ כְּאִלּוּ הִיא נִדָּה, (ב) וְכֵן [ג]אָסוּר לִישֹׁן עִם אִשְׁתּוֹ בַּמִּטָּה: **ב** [ד]הָרוֹאֶה קֶרִי בְּלֵיל יוֹם הַכִּפּוּרִים (ג) (ג) יִדְאַג כָּל הַשָּׁנָה. וְאִם עָלְתָה לוֹ שָׁנָה, (ד) מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא:

בַּאֵר הֵיטֵב

(ז) **מֻתָּר.** בְּנִמּוּקֵי יוֹסֵף (יבמות לג. ד״ה גרסי׳) מַשְׁמַע דַּוְקָא סַנְדָּל בְּלֹא עָקֵב מֻתָּר, וְלֹא מִנְעָל. וּשְׁלָ״ה (יומא ד״ה אמר מהרי״ל) כָּתַב דְּיַהֲפֹךְ יָמִין לִשְׂמֹאל וּשְׂמֹאל לְיָמִין, עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ז) וְאֶפְשָׁר דַּאֲפִלּוּ בֵּין הַנָּכְרִים אָסוּר אַף עַל גַּב דְּאִיכָּא לְמֵיחַשׁ שֶׁיַּלְעִיגוּ, כֵּיוָן שֶׁהוּא מִדְּאוֹרַיְיתָא, עַיֵּן שָׁם וְעַיֵּן סִימָן תרי״א (מ״א הקדמה):

א (א׳) **לִגַּע.** גַּם לֹא יַרְבֶּה דְּבָרִים עִמָּהּ. וְאָסוּר לִגַּע בָּהּ גַּם בַּיּוֹם. שְׁלָ״ה (יומא ד״ה אסור)

בֵּאוּר הֲלָכָה

כְּלָל, עַיֵּן שָׁם, אָכֵן אִם הֵם לְבָדִים רַכִּים מִסְתַּבְּרָא דְּאֵין לְהַחְמִיר וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּהַגָּהַת הַחֲתָם סוֹפֵר:

ד * **וְהוּא אִסְטְנִיס. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה** (סקי״ב) **דְּהַיְינוּ אִישׁ מְצֻנָּן,** כֵּן כָּתַב מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה). **וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב הַגְּרָ״א** (ד״ה ס״ד הגה ואם ירדו) **בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ״א** (יבמות קב: ד״ה מדקתני) **דְּהוּא אִישׁ מְצֻנָּן וּמְסֻכָּן מֵחֲמַת הַצִּנָּה [רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁיָּכוֹל לְהַזִּיק לוֹ הַצִּנָּה],** וּכְמוֹ שֶׁהִתִּיר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְחַיָּה מִטַּעַם זֶה, **וּדְלֹא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַלְּבוּשׁ** (ס״ג) **דְּהַיְנוּ שֶׁאִם לֹא יִנְעֹל יִצְטַעֵר,** [א]**דְּזֶה אֵינוֹ בִּכְלַל אִסְטְנִיס. וְדַע עוֹד דְּמַשְׁמַע שָׁם וְכֵן בְּמַטֵּה אֶפְרַיִם** (ס״ב) **דִּבְאִישׁ כָּזֶה אֲפִלּוּ בְּלֹא יָרְדוּ גְּשָׁמִים מֻתָּר לִנְעֹל סוּלִיס, וְהַיְינוּ סַנְדָּל בְּלֹא עָקֵב** כִּדְאִיתָא בְּנִמּוּקֵי יוֹסֵף בְּפֶרֶק מִצְוַת חֲלִיצָה (לג. ד״ה גרסי׳) עַיֵּן שָׁם. וְהִנֵּה מַה שֶּׁזָּכַר רַמָ״א אִם יָרְדוּ גְּשָׁמִים, אֶפְשָׁר דְּבָא לְדִיּוּקָא דִּבְלֹא אִסְטְנִיס אֲפִלּוּ יָרְדוּ גְּשָׁמִים אָסוּר, אִי נַמִי דְּהוּא הַכְרָעָה בֵּין הַבַּעַל הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת (סי׳ יג ד״ה וכן בנעילת הסנדל) שֶׁהֶעְתִּיק דְּבִמְפֻנָּק אָסוּר לִלְבֹּשׁ מִנְעָלִים וּבֵין הַיְרוּשַׁלְמִי (פ״ח ה״א) שֶׁהִתִּיר בָּזֶה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַבַּ״ח (ס״ד ד״ה ודע) עַיֵּן שָׁם. **וְדַע עוֹד דְּאִם צָרִיךְ לֵילֵךְ לִדְבַר מִצְוָה וְהוּא מְפֻנָּק וְאֵין יָכוֹל לֵילֵךְ בְּלֹא מִנְעָלִים, דַּעַת הַבַּעַל הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת דְּאָסוּר,** וְאֵינוֹ דּוֹמֶה נְעִילָה לִרְחִיצָה דְּהִתִּירוּ לַעֲבֹר בְּמַיִם כְּדֵי לְקַבֵּל פְּנֵי רַבּוֹ (וְהַטַּעַם עַיֵּן בְּבַ״ח), **וְדַעַת הַטּוּר לְהַתִּיר בָּזֶה.** וְיֵשׁ לוֹמַר עוֹד דְּגַם הַבַּעַל הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת מַסְכִּים לְהַטּוּר, עַיֵּן שָׁם בַּבַּ״ח. וְהַטַּ״ז (סק״ב) כָּתַב דְּחָלִילָה לְהַטּוּר לְהַתִּיר בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים דִּמְפָרֵשׁ לְהַטַּ״ז דְּמַיְירֵי בְּאֶפְשָׁר לוֹ עַל פִּי הַדְּחָק לֵילֵךְ בְּלֹא מִנְעָלִים, הָא לָאו הָכִי גַּם הַטַּ״ז מוֹדֶה דְּשָׁרִי, **וּמִדִּבְרֵי יַד אֶפְרַיִם מַשְׁמַע דִּלְהַטַּ״ז בְּכָל גַּוְנֵי אָסוּר וּמוּטָב שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַמִּצְוָה וְלֹא לִלְבֹּשׁ מִנְעָלִים וְצָרִיךְ עִיּוּן לְמַעֲשֶׂה:**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מֵגֵן אַבְרָהָם (סק״א). וְטַ״ז (סק״א) כָּתַב דְּדַוְקָא בַּלַּיְלָה אָסוּר לִגַּע בָּהּ אֲבָל בַּיּוֹם אֵין צָרִיךְ לִזָּהֵר מִנְּגִיעָה. וּמַה שֶּׁכָּתַב הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ אִסּוּר שָׁנָה בַּמִּטָּה הוּא אֲפִלּוּ בַּיּוֹם, עַיֵּן שָׁם: **ב** (ג) **יִדְאַג.** בְּסֵפֶר הַכַּוָּנוֹת (פע״ח) (סוֹף) פֶּרֶק (ג׳) [ב׳] דְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תִּמְצָא תִּקּוּן לָזֶה וְהוּא מְנֻסֶּה. וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר מִשְׁנַת חֲסִידִים. וְעַיֵּן הַגָּהוֹת מַהֲרִי״ל (הל׳ ליל יוה״כ ס״ג) מַה שֶּׁכָּתַב מֵעִנְיָן זֶה. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר מַעֲנֵה לָשׁוֹן גַּם כֵּן:

אֵינוֹ הוֹלֵךְ לִדְבַר מִצְוָה (יג) אֶלָּא לְצָרְכֵי עַצְמוֹ: **(יב) וְהוּא אִסְטְנִיס.** אִישׁ מְצֻנָּן, [וְהוּא הַדִּין (יג) אִם הוּא אִישׁ חַלָּשׁ וְיָכוֹל לְהַזִּיק לִבְרִיאוּתוֹ כְּשֶׁיֵּלֵךְ בִּמְקוֹם הַגְּשָׁמִים בְּלֹא מִנְעָלִים]. אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ אִסְטְנִיס לֹא יִנְעֹל מִנְעָלָיו אִם צָרִיךְ לוֹ לֵילֵךְ אֲפִלּוּ אִם יָרְדוּ גְּשָׁמִים, (יד) וּבִפְרָט שֶׁהוֹלְכִים בְּאַנְפִּילָאוֹת, אִם כֵּן אֵין לָהֶם צַעַר כָּל כָּךְ בְּלֹא מִנְעָלִים, (טו) אִם לֹא שֶׁיֵּשׁ שָׁם בָּאָרֶץ רֶפֶשׁ וְטִיט דְּאָז כּוּלֵּי עָלְמָא כְּאִסְטְנִיס בָּזֶה: **(יג) מֻתָּר לִנְעֹל וְכוּ׳.** וְהוּא הַדִּין (טז) אִם רוֹצֶה לֵילֵךְ לְבֵית הַכִּסֵּא וְיוֹדֵעַ שֶׁיְּלַכְלֵךְ שָׁם רַגְלָיו בְּמָקוֹם מְטֻנָּף, מֻתָּר לִנְעֹל מִנְעָלָיו, (יז) אֲבָל תֵּכֶף כְּשֶׁיּוֹצֵא מִשָּׁם צָרִיךְ לְהָסִיר אוֹתָם. וְכֵן אִסְטְנִיס תֵּכֶף כְּשֶׁיָּבוֹא לְמָקוֹם שֶׁאֵין לוֹ צַעַר צָרִיךְ לְהָסִיר אוֹתָם, דְּלֹא כְּאוֹתָן שֶׁנּוֹהֲגִין שֶׁהוֹלְכִין בְּסַנְדָּל בָּרְחוֹב וַאֲפִלּוּ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת עַד שֶׁיּוֹשְׁבִין עַל מְקוֹמָם, וְאִסּוּר גָּדוֹל הוּא. וַאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁמֻּתָּר לִנְעֹל, (יח) יִרְאֶה עַל כָּל פָּנִים לַחֲלֹף שֶׁל יָמִין בִּשְׂמֹאל וְשֶׁל שְׂמֹאל בְּיָמִין: **(יד) מִנְעָלָיו.** וְלֹא יִגַּע בָּהֶם (יט) כִּי אִם עַל יְדֵי בֶּגֶד, וְאִם נָגַע בָּהֶם שֶׁלֹּא עַל יְדֵי בֶּגֶד צָרִיךְ לִטֹּל יָדָיו בַּמָּקוֹם שֶׁנָּגַע בָּהֶן: **(טו) לִמְקוֹמוֹ.** וְיִשְׁלְחֵם לְבֵיתוֹ (כ) אוֹ יַנִּיחֵם בְּמָקוֹם מֻצְנָע בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, לְפִי שֶׁלִּכְלוּךְ שֶׁל הַמִּנְעָלִים הוּא זִלְזוּל לְבֵית הַכְּנֶסֶת בְּיוֹם קָדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁחַיָּבִים לְכַבְּדוֹ בִּכְסוּת נְקִיָּה וּבְכָל דְּבַר טָהֳרָה. כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּאִם צָרִיךְ לֵילֵךְ לְבֵין הַנָּכְרִים, אַף עַל פִּי כֵן אָסוּר לִנְעֹל סַנְדָּל, אַף דְּאִיכָּא לְמֵיחַשׁ שֶׁיַּלְעִיגוּ עָלָיו, כֵּיוָן דְּיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהוּא דְּאוֹרַיְתָא:

א (א) **וְאָסוּר לִגַּע בְּאִשְׁתּוֹ.** בֵּין בַּלַּיְלָה (א׳) בֵּין בַּיּוֹם, וְגַם לֹא יַרְבֶּה עִמָּהּ בִּדְבָרִים (ג) וְכֵן בְּכָל הַפְּרָטִים שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קצ״ה: **(ב) וְכֵן אָסוּר לִישֹׁן וְכוּ׳.** אֲפִלּוּ (ג) הוּא בְּבִגְדּוֹ וְהִיא בְּבִגְדָּהּ: **ב** (ג) **יִדְאַג כָּל הַשָּׁנָה.** שֶׁמָּא לֹא קִבְּלוּ תַּעֲנִיתוֹ, וְשֶׁמַּרְאִים לוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵין חָפֵץ בְּשִׁמּוּשָׁיו. (ד) וְעַיֵּן בָּאַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ דְּהוּא דַּוְקָא כְּשֶׁלֹּא הָיָה מֵחֲמַת רֹב אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה אוֹ מֵחֲמַת הִרְהוּר וְכַדּוֹמֶה, אֲבָל כְּשֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁבָּא מֵחֲמַת הִרְהוּר וְכַדּוֹמֶה, אַף דְּגָדוֹל עֲווֹנוֹ, מִכָּל מָקוֹם אֵינוֹ בִּסְפֵק מִיתָה כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ גָּרַם לוֹ, וְכֵן אִם עָלְתָה לוֹ שָׁנָה אֵינוֹ מֻבְטָח שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא. אִיתָא בִּסְפָרִים דְּעִקַּר תִּקּוּן לְמִי שֶׁנִּכְשַׁל חַס וְשָׁלוֹם בָּזֶה, שֶׁיִּתְחַזֵּק מִכָּאן וּלְהַבָּא בִּימֵי חַיָּיו בְּלִמּוּד (ה) הַתּוֹרָה וּזְכוּת הַתּוֹרָה תָּגֵן עָלָיו, וְכִדְאִיתָא בְּמִדְרַשׁ (תַּנְחוּמָא) (ויק״ר כה א), אִם חָטָא אָדָם וְנִתְחַיֵּב מִיתָה לַשָּׁמַיִם מַה יַּעֲשֶׂה וְיִחְיֶה, (ו) אִם לָמוּד לִשְׁנוֹת פֶּרֶק אֶחָד יִשְׁנֶה שְׁנֵי פְּרָקִים, וְאִם לָמוּד לִשְׁנוֹת דַּף אֶחָד יִשְׁנֶה שְׁנֵי דַּפִּים. [וְאִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ לִלְמֹד, יִתְעַסֵּק עַל כָּל פָּנִים בְּמִדַּת הַצְּדָקָה וְהַחֶסֶד וְיִחְיֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כא כא) 'רֹדֵף צְדָקָה וָחֶסֶד יִמְצָא חַיִּים צְדָקָה וְכָבוֹד', עַיֵּן שָׁם בַּמִּדְרָשׁ], וְעִקַּר לִמּוּד הַתּוֹרָה יִהְיֶה עַל מְנָת לְקַיֵּם, דְּהַלּוֹמֵד וְאֵינוֹ מְקַיֵּם, נוֹחַ לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ״ל (ירושלמי ברכות פ״א ה״ב), וְגַם לֹא יִהְיֶה בְּכֹחָהּ לְהָגֵן עָלָיו חַס וְשָׁלוֹם: **(ד) מֻבְטָח לוֹ וְכוּ׳.** שֶׁבְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ זְכֻיּוֹת הַרְבֵּה שֶׁהֵגֵנּוּ עָלָיו, (ז) וְהוּא יַאֲרִיךְ יָמִים, כְּדִכְתִיב (ישעיה נג י) 'יִרְאֶה זֶרַע יַאֲרִיךְ יָמִים'. וְרָאוּי לָתֵת שֶׁבַח וְהוֹדָאָה עַל שֶׁנִּתַּן לוֹ חַיִּים מִן הַשָּׁמַיִם [קָרְבַּן נְתַנְאֵל בְּסוֹף יוֹמָא בְּאוֹת (ע״ז) [נ׳] עַיֵּן שָׁם הַנֻּסָּח, וְעַיֵּן שָׁם (אות מ) מַה שֶּׁכָּתַב מִקֹּדֶם בְּשֵׁם הָאֲרִ״י זַ״ל]:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ד (יג) טוּר. וְכֵן הֶעְתִּיקוּ הָאַחֲרוֹנִים לְדִינָא, וּדְלֹא כְּבַעַל הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת (סי׳ יג ד״ה וכן בנעילת הסנדל): (יג) כֵּן נִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי בִּפְשִׁיטוּת: (יד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה): (טו) בְּמָגֵן אַבְרָהָם מַשְׁמַע דְּאֵין חִלּוּק בָּזֶה, אֲבָל הַטַּ״ז (סק״ג) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ו) וְהַמַּטֵּה אֶפְרַיִם (ס״ד) מְקִלִּין בָּזֶה, וְכֵן הַמִּנְהָג כַּאֲשֶׁר הֵעִיד רַשַׁ״ז (ס״ו), וְלָכֵן סָתַמְתִּי לְהָקֵל: (טז) טַ״ז (סק״ב) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (ס״ו): (יז) אַחֲרוֹנִים: (יח) **וְטוֹב יוֹתֵר אִם יָכוֹל לְהַשִּׁיג לִנְעֹל סַנְדָּל בְּלֹא עָקֵב, וְדַוְקָא בְּאִסְטְנִיס, אֲבָל בְּלֹא זֶה אֵינוֹ מוֹעִיל כְּלָל** כִּדְמוּכָח בִּירוּשַׁלְמִי (פ״ח ה״א תענית פ״א ה״ו) וְהוּבָא בְּהַגְּרָ״א (ס״ד ד״ה ואם ירדו): (יט) אַחֲרוֹנִים: (כ) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ז) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:

א (א׳) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״א) וּבִרְכֵּי יוֹסֵף (ס״א) וְהַגְּרַ״ז (ס״א) וְחַיֵּי אָדָם (כלל קמה סכ״ב), וּדְלֹא כְּטַ״ז (סק״א): (ג) מָגֵן אַבְרָהָם בְּשֵׁם מַהֲרִי״ל (הל׳ עיו״כ סי״ב), וְכֵן מַשְׁמַע מַהַגְּרָ״א (ס״א ד״ה וכן): (ג) אַחֲרוֹנִים: **ב** (ד) בִּרְכֵּי יוֹסֵף (ס״ב) וּכְתַב סוֹפֵר סִימָן ק״י וְהַגָּהוֹת רַבִּי בָּרוּךְ פְּרֵיינְקִיל (ס״ב ד״ה ידאג) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו״ע הרב (ס״ו) כתב בהסבר איסטניס שהוא אדם מפונק ומצטער בלכלוך רגליו במי גשמים.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah